צז: מי שהיה פרק תשיעי פסחים

עין משפט נר מצוה

לב א מי׳ פ״ד מהל׳ פסולי המוקדשין הלכה ה:

לג ב מי׳ פ״ד מהל׳ ק״פ הלכה ד:

מוסף רש״י

הפריש שתי חטאות לאחריות. שלא תאכל האחת יתכפר באחרונה, דהתם רבי מודה דיתכפר באחת מהם והשניה תרעה, דאין חטאת שנתכפרו באחרת מתה אלא ע״י דימוי, שאכלה ונמצים, אבל בהנך דלא נדמו מעולם לא, דהכי הי הלכה למשה מסיני, דכל דין חטאות המתות הלכה למשה מסיני כתוב תמורה (מנחות 9 מבת״י).

מסורת הש״ם

כדרבי אושעיא דאמר הפריש שתי חטאות לאחריות כו׳. מה שפרש״י דהוה מלי לאקשויי והא לא אבוד הוא אלא דאקשי׳ קושיא אחריתי לא נהירא דאין זה סוגיית הגמרא דאמאי דפריך שמואל רועה באבודה הימי משכחת לה לא משני מידי במאי דקאמר כדר׳ אושעיא ונראה לר״י דרבי אושעיא דקאמר השניה תרעה בכל ענין קאמר ואפי׳ אכלה אחר כך אלא דמיא לשאר אבודין דמתין לרבי דשאר אבודין תחלת הפרשתן להקרבה וכשאבדו נדמו מהקרבה ובדין הוא שימותו אבל מפרש ב׳ חטאות לאחריות דתחלת הפרשתן לדחוי כמו שרועה בלא אבדה הכי נמי באבדה אי נמי איכא למימר דאפילו לא אבדה חשיב כאבדה הואיל וכשמפרישה לא חזיא להקרבה חשיב לה אבודה ולא דמיא לאבודת לילה דהתם לא נדמת בשעה הראוי׳ להקרבה והוי כאילו כל שעה ראוי׳ להקרבה אבל הכא איכא חדא ואלו אלא בלא קרבה:

הפריש שתי חטאות לאחריות. קשה לריב״א היכי דמי אי דאמר הרי זו חטאת אין קדושה חל על השניה דאין אדם מביא שתי חטאות על חטא אחד ואי דאמר הרי אלו בהמות חטאות האמר רבה נמי שהוליאוהו (שבועות ד׳ ב.) כל שאינו בזה אחר זה אפי׳ בכת אחת אינו ואפי׳ אחת מהן לא קדשה וע״כ אית לן למימר כגון שאמר אחת מהן תהא חטאת והאחרת לאחריות וקשה לן בשלא נאבדה החטאת אחת אמאי שני׳ תרע׳ והא לא הוקדשה אלא לאחריות החטאת דהיינו אם תאבד אבל אם לא נאבדה לא נתקדשה ונראה לר״י דכל כי האי גוונא גמירי לה דרועה: **אלא** שמואל בר׳ שמעון סביר׳ ליה. פרש״י דאי כרבי מאי קימנא דנקיט שמואל הלא אף הרועה בחטאת בפסח קריבה שלמים ולא נהירא לר״י דמאי קאמר הא באבודה לא משכחת לרבי דבספרים שני חטאות לאחריות פירש רש״י גופיה דלאו אבוד הוא ומיהו לפירוש ר״י דפירש דר׳ אושעיא מיירי אפי׳ באבודה אמי ספיר ונראה לר״י דבר׳ שמעון נמי לא מתוקם אלא באבודין דאם לא כן מיקשי דנאבד קודם חצות ונמצא קודם חצות ואבודת לילה דאלו אבודה (היא) בפסח קודם חצות אמה לרבי שמעון ואע״ג דלרבי שמעון אית ליה לקמן (ד׳ נח.) בעלי חיים אינן נדחין וקבילא ליה בפסח [דמיתי] אחר חצות קרב שלמים אע״פ שנדחה שמואל לא קסבר לה בהא בר׳ שמעון ורשב״ם מפרש דהא דשניין כי קאמר שמואל באבודין בדמיין לא אמר שנויא דחיקא הוא והשתא דמשני סבר לה כרבי שמעון מתרץ מילתיה דשמואל כמשמעות הראשון דמיירי בין באבודין בין בדמיין והשתא לא מצי שמואל סבר כרבי דאם כן קשיא באבודין שנתה והפרישם שתי חטאות לאחריות דלרבי אלו למיתה אזלי ובפסח קריבה שלמים הלכך מוקי לה כרבי שמעון דאמר בכל חמש חטאות דלמיתה אזלי בכל ענין ואילו בפסח קרבי שלמים ואע״ג דנאבד ונמצא קודם חצות בפסח רועה לשמואל דהא קתני לה בהדיא במתני׳ מיהו חד לד באבד קרב שלמים כגון נמצא אחר חצות וה״ק בכל ענין שבחטאת מתה איכא לד דבפסח קרב שלמים וקא משמע לן לאפוקי מדרבי יוחנן דבע״א לא הוה קמשמע לן מידי דבעניינים אחרים מיתנו או במשנה או בברייתא דקרב שלמים ואין ר״י יודע מנא ליה לגמרא דלר׳ שמעון חמש חטאות מתות בכל ענין ויש לדקדק מדקתני בפרק שני דתמורה (דף טו.) רבי שמעון אומר חמש חטאות מתות ולד חטאת תמורת חטאת כו׳ ולא מפליג כדמפליג כרש ולד חטאת (תמורה דף כא.) במתני׳ באבודה בין כיפרו ואיהו לא מפליג לא בהא ולא באחריני משמע דבכל ענין קאמר:

המפריש נקבה לפסחו כו׳ ויביא בדמיה שלמים. אומר ר״ת דהא דקתני ויביא בדמיה שלמים היינו בשנתיירה אחר הפסח כמו כולה בנה דלעיל אבל קודם הפסח יביא בדמיה פסח וכן מחלק בהדיא בברייתא בתמורה באלו קדשים (דף יט.):

ויביא בדמיה שלמים. אבל היא עצמה אינה קריבה שלמים דיש דחוי בדמים כדאמר בגמרא שמתחלה לא הוקדשה ליקרב היא עצמה וא״ת ומכרינה כמות שהיא בלא מום כיון שמעולם לא נתקדשה קדושת הגוף ואור״י דלא מיבעיא מקדיש נקבה לפסחו דפסח קרב שלמים אחר הפסח והיא ראויה לשלמים אם תחלה הוקדשה לכך אלא אפי׳ מקדיש נקבה לאשמו אמר באלו קדשים (שם:) תרעה עד שתסתאב ותימכר ויביא אשם ואפילו רבי שמעון דאמר התם תימכר אלא במום מצי מודה הכא כדפרישית:

שמע

כדרבי אושעיא [א]דא״ר אושעיא [א]הפריש שתי חטאות לאחריות מתכפר באחת מהן ושניה תרעה והא אילו בפסח כי האי גוונא קרב שלמים אלא שמואל בר׳ שמעון סבירא ליה דאמר [ב]חמש חטאות מתות והא רועה לרבי שמעון לית ליה כלל שמואל נמי חדא קאמר כל שבחטאת מתה בפסח קרב שלמים ומאי קמ״ל לאפוקי מדר׳ יוחנן דאמר אין הפסח קרב שלמים אלא שנמצא אחר שחיטה אבל קודם שחיטה לא אלמא שחיטה קבע קמ״ל חצות קבע לישנא אחרינא ואילו בפסח היכא דאבד ונמצא אחר חצות קודם שחיטה יקרב שלמים שמואל כרבה ס״ל דאמר שחיטה קבע והא מדקאמר רבי יוחנן עלה אין הפסח קרב שלמים אלא שנמצא אחר שחיטה אבל קודם שחיטה לא אלמא שחיטה קבע מכלל דשמואל סבר חצות קבע אלא שמואל כרבי סבירא ליה דאמר אבודה למיתה אזלא והא כל אבודין לר׳ מתין ואילו בפסח היכא דאבד קודם חצות ונמצא קודם חצות רועה קסבר קודם חצות לאו אבוד הוא וקסבר חצות קבע: **מתני׳** [ג]המפריש נקבה לפסחו או זכר בן שתי שנים רועה עד שיסתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה [ג]לשלמים המפריש

לאחריות. שאם תאבד האחת יביא חבירתה. והכא איכא לאקשויי הא לאו אבודה היא אלא דקא מוקיב ליה קושיא אחריתי: ה״ג **והא אלו בפסח כי האי גוונא קרב שלמים.** דהיינו מותר הפסח גמור שהרי לכך הופרש ואין כאן דחוי: **אלא.** לא תיבעי רועה בחטאת היכא משכחת לה דשמואל כר״ש ס״ל דאמר במסכת תמורה חמש חטאות מתות הן בכל ענינים שאתה מוצא ומתות׳ שביארו בעליה ממה בכל שהיא בין שנמצאת קודם כפרה בין שנמצאת לאחר כפרה בין שהפרישה לאחריות מתה הנותרת: **והא רועה לר׳ שמעון לית ליה.** ומאי היא דקאמר שמואל כל שבחטאת רועה: **שמואל נמי חדא קאמר כל שבחטאת מתה.** דהיינו כיפרו בעליה מ״מ בפסח קרב שלמים ותו לא אמר מידי ועל כרחין כיון דכל אבודין בפסח קריבין שלמים ושמואל חדא קאמר מוקמי׳ לה כר״ש דאי כר׳ אי כרבנן דאית להו רועה בחטאת מאי סימנא קא נקיט שמואל למימר חדא כל שבחטאת מתה בפסח קרב שלמים הלא אף הרועה בחטאת קריבה שלמים בפסח אבל השתא דס״ל כר״ש הוי סימן שלם דאין לך אבוד בחטאת שאינו מת ואין לך אבוד בפסח שאינו קרב: **ומאי קא משמע לן.** שמואל כיון דכל אבודין בחטאת מתין ואתא שמואל למימר כל אבודין בפסח קריבין שלמים מתניתין היא הפסח שנמצא אחר שחיטה ומתרלינן לה לעיל אחר זמן שחיטה יקרב אלמא קסבר האבוד בחצות יקרב: **לאפוקי מדרבי יוחנן.** דפליג עליה ואמר אין הפסח קרב שלמים אלא שנמצא אחר שחיטה: **אבל נמצא קודם שחיטה.** ואע״ג דאבוד היה בחצות רועה דשחיטת הערב קבעה ליה לקמא בדחוי: **קא משמע לן.** שמואל דאמר כל שבחטאת מתה וכו׳ שמעון דאמר אבודה בשעת הפרשה מתה ואשמעינן שמואל אבוד בשעת הפרשה ובחצות שהוא נקרא אבוד אפי׳ נמצא קודם שחיטה קרב שלמים בחצות הוא דקבעיה בדמוי והשתא אע״ג דאוקימנא לשמואל חדא קאמר ליכא לאוקומה כל שבחטאת מתה אמתו לה בעליה דהא כל מתו בעליה מתות ואלו פסח מתו בעליו אחר חצות רועה וקבעתיה חצות. וליכא למימר דסביר׳ ליה שמואל חצות לא קבעה דהא ר׳ יוחנן בר פלוגתיה הא סברא אית ליה הלכך על כרחין באבודין מוקמינן ליה ועוד דר׳ יוחנן בר פלוגתיה באבודין פליג דקאמר נמצא: הכי גרסינן **לישנא אחרינא ואלו בפסח היכא דאבד ונמצא אחר חצות קודם שחיטה קרב שלמים.** ולעיל קא מיהדר והכי אבודה בשעת הפרשה לרבנן וכו׳ ואלו בפסח האבוד בחצות והפרישם אחר תחתיו ונמצא זה אחר חצות קרב שלמים כר׳ זירא ואע״ג דאבוד היה בשעת הפרשה: ומשני בלישנא אחרינא **שמואל כרבה סבירא ליה.** לאמרה קודם שחיטה שניו שהנמצא קודם שחיטה רועה בפסח כרבנן בחטאת: ופרכינן **והא מדאמר ר׳ יוחנן עלה אין הפסח קרב שלמים אלא שנמצא אחר שחיטה.** מכלל דשמואל אמר אפילו נמצא קודם שחיטה קרב שלמים דלאו שחיטה קבעה אלא חצות קבעה וה״ה כיון דבחצות אבוד היה קרב שלמים אלמא לשמואל אבוד בשעת הפרשה אע״פ שהיה בשעת כפרה קרב שלמים: **אלא שמואל כר׳ סבירא ליה.** כדלעיל עד קא משמע לן חצות קבע: **מתני׳** או זכר בן שתי שנים. דאינו ראוי לפסח: **ירעה עד שיסתאב ויביא כדמיו שלמים.** דקבעתיה הפרשה אע״פ שמעיקרו דחוי הוא הרי הוא כקבוע שנדחה שאין הוא עומד קרב שלמים אלא דמיו:

המפריש

[א] ב״מ ס״ד. [ב] תמורה דף כא. [ג] תמורה דף טו. [הוריות ו:]. [ג] [בתוספה שמנויות ליה׳ מיתת לשלמים ועי׳ תו״ט ודע דגם תוס׳ מנחות ט: ד״ה חד דעתיקו הגירסא דכמיו שלמים וכן במנחות פג: ד״ה חד], ד) [לעיל לז:].

רבינו חננאל

ואמרינן כר׳ אושעיא דאמר בתמורה פ״ד המפריש שתי חטאות לאחריות ונתכפר באחת מהן שניה רועה. ואלו בפסח כי האי גונא קרב שלמים. ודחינן שמואל כר׳ שמעון סביראה ליה. דאמר הא נמי כיון שנתכפרו הבעלים מתה, דתניא ר׳ שמעון אומר אף שכפרו בעליו (ושעברה) [ושעברו] שנתן יהו מתות, ותנן נמי ר׳ שמעון אומר חמש חטאות מתות. אי הכי הא דתני שמואל כל שבחטאת רועה בפסח נמי רועה הא ר׳ שמעון לית ליה רועה כלל. אלא לעולם שמואל כר׳ סביראה ליה ובאבודין אמר, אבל בדחויין לא אמר, ופסח שאבד ונמצא קודם חצות לאו אבוד הוא. כדרבא דאמר אבודה לילה לא שמה אבודה אלא רועה לרבי היכי משכחת לה. ושונין אלא לשמואל לא אמרינן כל שבחטאת רועה בפסח נמי רועה אלא הדא קאמר כל שבחטאת מתה בפסח קרב שלמים. ומאי אתא לאשמעינן לאפוקי מדר׳ יוחנן דאמר אין לך פסח שקרב שלמים אלא שנמצא אחר שחיטה, אלמא שחיטה קבעה, מכלל דשמואל סבר חצות קבע. זו דקדוקה של שמועה זו וענינה כולן פשוטין.

מתני׳ המפריש נקבה לפסחו כו׳.

ה) יומא דף סה. תמורה דף כה. [ע״ש כד. מנחות פ.]. ו) תמורה דף טו. [הוריות ו:]. ז) [בתוספה שמנויות ליה׳ מיתת לשלמים ועי׳ תו״ט ודע דגם תוס׳ מנחות ט: ד״ה חד דעתיקו הגירסא דכמיו שלמים וכן במנחות פג: ד״ה חד], ד) [לעיל לז:].

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com